

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Затверджено
на засіданні приймальної комісії
Львівського національного університету
імені Івана Франка
19.04.2024 р. (протокол № 3)

Ректор Володимир МЕЛЬНИК

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
для здобуття освітнього ступеня магістра

**Спеціалізація – 035.032 «Філологія (Слов'янські мови та літератури
(переклад включно), перша – болгарська)»**

Освітня програма – «Болгарська мова та література»

Львів 2024

Вступні фахові випробування проводяться на основі навчальних програм нормативних дисциплін циклу професійної та практичної підготовки, визначених навчальними планами підготовки студентів за освітньо-професійним рівнем бакалавр зі спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.032 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – болгарська.

Фахове випробування – форма вступного випробування для вступу на основі здобутого (або такого, що здобувається) ступеня або освітньо-кваліфікаційного рівня вищої освіти, яка передбачає перевірку здатності до опанування освітньої програми певного рівня вищої освіти на основі здобутих раніше компетентностей.

Підстави зарахування: наявність вищої освіти першого (бакалаврського) рівня підтвердженого відповідним дипломом та складання іспитів: ЄВІ та фахового іспиту.

Базу тестів фахового вступного випробування спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.032 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – болгарська на освітній рівень “Магістр” складають 2500 тестів з дисциплін: “Болгарська мова”, “Історія болгарської літератури”, “Історична граматики болгарської мови”, “Вступ до слов'янської філології”, “Теорія і практика перекладу”.

Працівники Приймальної комісії Львівського національного університету імені Івана Франка формують індивідуальні набори тестів за кількістю вступників в день фахових випробувань. Тести мають форму бланкового опитування. До кожного тестового завдання подані варіанти відповіді, з яких тільки один варіант правильний. Абітурієнт повинен розв'язати тест, обравши правильну відповідь серед запропонованих.

Кожен екзаменаційний білет містить 25 тестових завдань, складених відповідно до програми фахового вступного випробування. Працівники Приймальної комісії Університету формують індивідуальні набори тестів за кількістю вступників у день фахових випробувань.

Академічна доброчесність під час складання іспиту: очікуємо, що вступники під час процедури фахових випробувань будуть представляти свої знання та міркування. Списування, втручання в роботу інших вступників, отримання додаткової інформації за допомогою гаджетів тощо є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності під час процедури фахових випробувань є підставою для незарахування результатів приймальною комісією, незалежно від масштабів списування чи обману у будь-якій формі.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Політика виставлення балів.

Кожна правильна відповідь оцінюється в 4 умовні бали (загалом max = 100), що є оцінкою (від 100 до 200) результату фахових випробувань.

Конкурсний бал розраховується відповідно до алгоритму розрахунку при вступі на освітній рівень магістра. Конкурсний бал розраховується:

Конкурсний бал (КБ) = 0,2 П1 + 0,2 П2 + 0,6 П3

де

П1 – оцінка тесту загальної навчальні компетентності ЄВІ;

П2 – оцінка тесту з іноземні мови ЄВІ;

П3 – оцінка фахового іспиту.

Болгарська мова

Фонетика і фонологія

Фонетична і фонологічна системи болгарської мови, її найважливіші звукові морфонологічні особливості. Класифікація звуків. Голосні та приголосні звуки. Фонетична транскрипція. Типи і будова складу в болгарській мові. Наголос. Фонетичні особливості та функції наголосу. Слова без наголосу. Слова та форми з подвійним наголосом. Інтонація. Компоненти інтонації та основні функції. Чергування голосних звуків. Історичні чергування приголосних звуків.

Правопис

Орфографія. Правила вимови. Письмовий запис звуків. Морфологічний, фонетичний, синтаксичний і традиційний принцип болгарського правопису. Використання великих і малих літер. Написання складних і складених слів.

Морфологія

Частини мови. Самостійні, повнозначні і неповнозначні, похідні й непохідні слова. Іменник, граматичні категорії іменника. Граматичні та лексичні особливості іменника.

Прикметник. Основні граматичні категорії прикметника. Ступені порівняння прикметників.

Дієслово, граматичні категорії дієслова (вид, спосіб, особа, час, стан). Особові та безособові форми дієслів. Система часів у болгарській мові. Прості та складні форми. Пасив. Зразки дієвідмінювання дієслів. Форми умовного способу. Наказовий спосіб.

Невідмінювані частини мови у болгарській мові. Прислівники. Значення прислівників. Ступені порівняння прислівників. Прийменники. Сполучники. Частки. Вигуки.

Лексикологія та лексикографія болгарської мови

Лексикологія як наука про словниковий склад мови.

Лексичне і граматичне значення слова.

Структура значення слова.

Основні типи лексичних значень.

Метафора. Метонімія. Синекдоха.

Лексична омонімія та її типи.

Лексична синонімія. Типи лексичних синонімів.

Антонімія. Структурні типи антонімів.

Лексичний склад болгарської мови.

Стилістичне розшарування лексики болгарської мови.

Експресивно-стилістична характеристика лексики болгарської мови.

Характеристика лексичного складу болгарської мови з огляду походження слів.

Характеристика словникового складу сучасної болгарської мови за частотою і загальною вживаністю. Активна і пасивна лексика.

Фразеологія як розділ мовознавства, що вивчає фразеологічний склад мови. Основні ознаки фразеологізмів.

Перші болгарські словники. Лексикографічна діяльність доби болгарського Відродження (XVIII – XIX ст.). Лексикографічні праці другої половини XX ст. Сучасні лексикографічні видання.

Синтаксис

Речення. Граматична будова речення. Типи речень за складом. Типи речень за метою повідомлення.

Головні та другорядні члени речення.

Підмет і способи його вираження.

Присудок і способи його вираження. Узгодження присудка з підметом.

Додаток і способи його вираження.

Означення і способи його вираження.

Обставина і способи її вираження.

Складносурядні речення. Відношення між реченнями у складносурядному реченні.

Складнопідрядні речення. Типи підрядних речень.

Синтаксичний аналіз.

Рекомендована література

Фонетика і фонологія

1. Бояджиев Т., Георгиева Е. Граматика на съвременния български книжовен език. Том I. Фонетика. София, 1998.
2. Бояджиев Т. Куцаров И., Пенчев Й. Съвременен български език (Фонетика. Лексикология и фразеология. Словообразуване, Морфология, Синтаксис). Учебник за студенти от филологическите факултети. София, 2004.
3. Вѣтов В., Фонетика и фонология на българския език. В. Търново, 2002.
4. Граматика на съвременния български книжовен език в 3 т. Т. 1. Фонетика / отг. ред. Д. Тилков. София, 1982
5. Иванов Й. Учебник по фонетика на българския език. Пловдив, 1996
6. Кърлова Р. Фонетика и фонология. Благоевград, 1997.
7. Мишева А. Интонационна система на българския език. С., 1991.
8. Помагало по българска фонетика / Съст. Хр. Първев, В. Радева. С., 1980.
9. Стойков С. Увод във фонетиката на българския език. София, 1966.
10. Тилков Д., Т. Бояджиев. Българска фонетика. С., 1997.
11. Тилков Д. Изследвания върху българския език. С., 1983.
12. Тилков Д., Бояджиев Т. Ударението в българския език. С., 1978.
13. Цанков К., А. Петкова, В. Бонджолова, М. Илиева. Помагало по фонетика и фонология на съвременния български книжовен език. В. Търново, 2005.

1. Петров В. Главните и малките букви в българската разговорна реч в интернет // Проблеми на устната комуникация. Книга 12. Велико Търново: Университетско издателство “Св. св. Кирил и Методий”, 2021. С. 295–316.
2. Правопис и пунктуация на български език. Основни правила. С., 2011
3. Русинов Р. История на българския правопис. София, 1985.

Морфология

1. Бонджолова В. Предлогът “без” и неговата употреба в рекламните текстове. Docendo discimus. Научни изследвания в чест на 65-годишнината на доц. д-р Анелия Петкова. Studia Philologica Universitatis Velikotarnovensis. Vol. 40/1/ Филологически проучвания на Великотърновския университет “Св. св. Кирил и Методий”. Т. 40/1. Велико Търново: Университетско издателство “Св. св. Кирил и Методий”, 2021. С. 99–110.
2. Бояджиев Т., Куцаров И., Пенчев Й. Съвременен български език. Фонетика. Лексикология. Словообразуване. Морфология. Синтаксис. Учебник за студенти от филологическите факултети и педагогическите институти / Под ред. и чл.-кор. проф. д-р Тодор Бояджиев. – София: Издателска къща “Петър Берон”, 1999.
3. Буров С. Съвременен български език. Морфология. – Велико Търново: Слово, 1993.
4. Георгиев С. Морфология на съвременния български книжовен език. – Велико Търново, 1996.
5. Карастанева Ц., Марковска В. Практическа граматика на съвременния български книжовен език. – Пловдив: Макрос 2000, 1998.
6. Куцаров И. Лекции по българска морфология. – Пловдив: Паисий Хилендарски, 1997.
7. Ницолова Р. Българска граматика. Морфология. – София, 2008.
8. Ницолова Р. Българските местоимения. – София: Наука и изкуство, 1986.
9. Пашов П. Практическа българска граматика. Второ допълнено издание. – София: Просвета, 1994.
10. Стоичкова Л., Иванова В. Българска морфология. Задачи и текстове за упражнения. Велико Търново: Университетско издателство “Св. св. Кирил и Методий”, 2014.
11. Стоянов Стоян Граматика на българския книжовен език. – В. Търново: ИК Абагар, 1999.

Лексикология

1. Бояджиев Т. Българска лексикология. С.: УИ “Св. Климент Охридски”, 2011.
2. Бояджиев Т. Куцаров И., Пенчев Й. Съвременен български език (Фонетика. Лексикология и фразеология. Словообразуване, Морфология, Синтаксис). Учебник за студенти от филологическите факултети. С.: Изток-Запад, 2004.
3. Българска лексикология и фразеология. Т. 1. Българска лексикология. Л. Крумова-Цветкова, Д. Благоева. Под научн. ред. на Е. Пернишка и Л. Крумова-Цветкова. София, Академично издателство “Проф. Марин Дринов”, 2013.

4. Българска лексикология и фразеология. Т. 2. Българска фразеология. С. Калдиева-Захариева. София, Академично издателство “Проф. Марин Дринов”, 2013.
5. Българска лексикология и фразеология. Т. 3. Проблеми на общата лексикология. В. Касабов. София, Академично издателство “Проф. Марин Дринов”, 2013.
6. Вьтов В. Лексикология на българския език (Лексемика. Ономастика. Фраземика. Лексикография). В. Търново: Абагар, 1998.
7. Вьтов В. Фонетика и лексикология на българския език. В. Търново, 1995.
8. Георгиев Ст., Русинов Р. Учебник по лексикология на българския език. С., 1979.
9. Зидарова В. Лексикология на съвременния български език. Пловдив, 2009.
10. Радева В. Българска лексикология и лексикография. С., Изток- Запад. 2017.

Словници

1. Антонов Н. Речник на нови и най-нови думи в български език. София: Пеликан Алфа 1995. 188 с.
2. Болгарсько-український словник = Българско-украински речник / І. А. Стоянов, О. Р. Чмир; АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ: Наук. думка, 1988. 776 с.
3. Бонджолова В., Петкова А. Речник на новите думи в съвременния български език. Велико Търново, Слово 1999. 140 с
4. Пернишка Е., Благоева Д. Речник на новите думи в българския език (от края на ХХ и първото десетилетие на ХХІ в.). София, Наука и изкуство 2010. 516 с.
5. Речник на българския език. Т. 1 (А – Б). 2. доп. и прераб. изд. София, АИ “Проф. Марин Дринов”, ЕТ “ЕМАС”, 2001. 1080 с.
6. Речник на българския език. Т. 2 (В). 2. доп. и прераб. изд. София, АИ “Проф. Марин Дринов”, ЕТ “ЕМАС”, 2002. 768 с
7. Речник на българския език. Т. 3 (Г – Деятел). 2. доп. и прераб. изд. София, АИ “Проф. Марин Дринов”, ЕТ “ЕМАС”, 2006. 805 с.
8. Речник на българския език. Т. 4 (Деятелен – Е). 2. доп. и прераб. изд. София, АИ “Проф. Марин Дринов”, 974 с.
9. Речник на българския език. Т. 5 (Ж – Зяпнуване). София, Издателство на БАН, 1987. 1030 с.
10. Речник на българския език. Т. 6 (Й – И). София, Издателство на БАН, 1990. 964 с.
11. Речник на българския език. Т. 7 (К – Координати). София, Издателство на БАН, 1993. 768 с.
12. Речник на българския език. Т. 8 (Координатограф – Л). София, Издателство на БАН, 1995. 865 с.
13. Речник на българския език. Т. 9 (М). София, АИ “Проф. Марин Дринов”, ЕТ “ЕМАС”, 1998. 880 с.
14. Речник на българския език. Т. 10 (Н). София, АИ “Проф. Марин Дринов”, ЕТ “ЕМАС”, 2000. 1268 с.
15. Речник на българския език. Т. 11 (О). София, АИ “Проф. Марин Дринов”, ЕТ “ЕМАС”, 2002. 1240 с.

16. Речник на българския език. Т. 12 (П – Поемка). София, АИ “Проф. Марин Дринов”, ЕТ “ЕМАС”, 2004. 1075 с.
17. Речник на българския език. Т. 13 (Поен – Прелестно). София, АИ “Проф. Марин Дринов”, ЕТ “ЕМАС”, 2008. 1225 с.
18. Речник на българския език. Т. 14 (Прелет – Пясъчножълт). София, АИ “Проф. Марин Дринов”, ЕТ “ЕМАС”, 2012. 1224 с.
19. Речник на българския език. Т. 15 (Р). София, Издателство на БАН АИ “Проф. Марин Дринов”, ЕТ “ЕМАС”, 2015. 1602 с.
20. Речник на антонимите в българския език. София: Наука и изкуство, 2014. 507 с.
21. Речник на чуждите думи в българския език. Допълнен и основно преработен от Е. Пернишка. София: Наука и изкуство, 2000. 904 с.
22. Речник на новите думи и значения в българския език. София: Наука и изкуство, 2001. 309 с.
23. Речник на чуждите думи за всички. София: Наука и изкуство, 2007. 895 с.
24. Речник на новите думи в българския език (от края на ХХ и началото на ХХІ в.). София: Наука и изкуство, 2010. 515 с.
25. Речник на новите думи в българския език (от първите две десетилетия на ХХІ в.). София: Наука и изкуство, 2020. 338 с.
26. Синонимен речник на българския език (с антоними и близкочначни думи). Пловдив: Хермес, 2003. 469 с

Синтаксис

1. Бояджиев Т., Куцаров И., Пенчев Й. Съвременен български език. Фонетика. Лексикология. Словообразуване. Морфология. Синтаксис. – София, 1999.
2. Български граматика – Развой на граматическите теории (синтаксис)
<http://www.ezik.bg/website/grammarbg/articles/19.html>
3. Бъркалова П. Българският синтаксис – познат и непознат. Пловдив, УИ “П. Хилендарски”, 1997.
4. Попов К. Синтаксис на съвременния български книжовен език.
<https://lionsclubrho.org/110532-sintaksis-na-svremenniaa-blgarski-knizhoven-ezik>
5. Радева П. Записки по синтаксис на съвременния български език. Словосъчетание и просто изречение. – Велико Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий”, 2015
6. Цанков К. Синтаксис на съвременния български книжовен език (лекции). – КДУ, 2001.
https://library.kdu.md/web/viewer.html?file=%D0%A6%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D0%BE%D0%B2_%D0%A1%D0%B8%D0%BD%D1%82%D0%B0%D0%BA%D1%81%D0%B8%D1%81.pdf

Исторична граматика българської мови

Исторична граматика як наукова і навчальна дисципліна, її предмет і завдання. Основні джерела до вивчення історії болгарської мови. Становлення болгарської мови. Місце болгарської мови серед інших слов'янських мов.

Періодизація історії болгарської мови. Поширення писемності на болгарських землях. Старослов'янська/староболгарська мова – перша книжно-літературна мова слов'ян. Відбиття фонетичних процесів дописемного періоду у звуковій системі староболгарської мови.

Розвиток системи голосних, відбиття звукових змін у пам'ятках.

Розвиток системи приголосних, відбиття звукових змін у пам'ятках. Новоболгарська фонетична система як результат фонетичних змін середньоболгарської доби.

Система відмінювання змінюваних частин мови у староболгарській мові IX-XI ст. Система відмінювання іменників за даними пам'яток середньоболгарського періоду. Вияви аналітизму у мові канонічних і неканонічних текстів. Відмінювання іменників у мові дамаскинів.

Формування casus generalis. Огляд теорій про час і причини втрати відмінювання. Залишки відмінкових форм іменників у сучасній болгарській мові. Клична форма, її сучасний стан та прогностична характеристика. Трансформації у семантиці двоїни і виникнення форм для лічби в іменників чоловічого роду.

Поява постпозитивного артикля. Огляд точок зору про час і причини появи артикля і формування категорії означеності. Артикль у болгарських діалектах. Історія дієслівної системи. Система часових форм у староболгарській мові та її розвиток.

Генетична характеристика лексичного складу болгарської мови. Шляхи і способи лексичних запозичень.

Рекомендована література

1. Мирчев К. Историческа граматика на българския език. – София, 1978.
2. Младенов С. История на българския език. – София, 1979.
3. Стойков Ст. Българска диалектология. – С., 2002.
<http://macedonia.kroraina.com/jchorb/st/index.htm>
4. Харалампиев И. Историческа граматика на българския език. – Велико Търново, 2001.
5. Увод в изучаването на южнославянските езици. – София, 1986.
6. Цонев Б. История на българския език: В три тома. – София, 1984. – Т.1; София, 1985. – Т. 1, 2.

Джерела історичного вивчення болгарської мови

1. Начев В., Н. Фернанджиев. Писахме да се знае. – София, 1984.
Бібліографію видань пам'яток писемності та праць про їхні мовні особливості див. у: Увод в изучаването на южнославянските езици. – София, 1986. – С. 57-69.

Спроби періодизації болгарської мовної історії

1. Георгиев В. Опыт за периодизация на историята на българския език// Христоматия по история на българския език. – София, 1983. – С. 7-17.
2. Мирчев К. За периодизацията на историята на българския език// Христоматия по история на българския език. – София, 1983. – С.17-25.

Балканські риси у болгарській мові

1. Колесник В. О. Дебалканізація болгарських переселенських говірок в Україні. Граматична система. – Одеса, 2004.
2. Колесник В. О. Дебалканізація болгарських переселенських говірок в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук : спец. 10.02.03 «Слов'янські мови» / В. О. Колесник. – К., 2005. – 44 с.

3. Минчева А. Структурните черти на балканския езиков съюз с оглед на съвременния български език// Съпоставително езикознание. – 1981. – н. 3-5. – С. 136-144.
4. Мирчев К. За хронологията на основните балканизми в българския език//Български език. – 1966. – Кн.4. – С. 281-293.

Исторична фонетика

а) система гласних фонем

1. Велчева Б. За старобългарския еров преглас//Български език. – 1972. – Кн.6. – С. 544-546.
2. Георгиев В. Вокалната система в развоя на славянските езици. – С., 1964.
3. Гълъбов И. Данните на византийската и гръцката ономастика и произношението на старобългарския //Избрани трудове по езикознание. – София, 1986. – С. 245-252.
4. Стоилов А.П. Остатъци от назализъм в солунските села Зарово и Висока// Христоматия по история на българския език. – София, 1983. – С.58-68.
5. Стойков Ст. Ятовият преглас в българския език//Български език.– 1963. – Кн. 4-5. – С.313-332.

б) система приголасних фонем

1. Георгиев В. Праславянската фонемна система и ликвидната метатеза//Славистичен сборник. – София, 1963. – С.19-31.
2. Златанова Р. Палатална корелация в развоя на българския език//Език и литература. – 1984. – Кн.2. – С.51-59.
3. Георгиев В. За така нареченото «затвърдяване» на меките съгласни в западнобългарските говори//Български език. – 1974. – Кн.2. – С.170-172.
4. Иванчев С. Развоят *tj, *dj в шт, жд и етногенетическият процес на Балканите//Старобългаристика. – 1981. – Кн. 1. – С.27-47.
5. Иванов Й. Към въпроса за палаталните съгласни в българските диалекти//Български език. – 1971. – Кн. 3. – С.235-240.
6. Кочев И. Съдбата на 1 epenteticum в българския език// Български език. – 1980. – Кн.2. – С.104-107.

Исторична морфология

1. Албул О. Тенденция до аналитизъм в сучасній болгарській мові // Вісн. Льв. ун-ту. Сер.філол. Вип. 40.-Част.2.Львів, 2007.-С.113-120.
2. Велчева Б. Към въпроса за изчезването на тричленната показателна система в българския език//Славистичен сборник. – София, 1963. – С.129-139.
3. Георгиев В. Преосмислени падежни форми// Български език. – 1973. – Кн.1-2. – С.34-44.
4. Гълъбов И. Към въпроса за възникването на така наречения –ОХЪ аорист// Български език. – 1968. – Кн. 4-5. – С.386-389.
5. Деянова М. За хронологията на преизказните форми в българския език// Български език. – 1969. – Кн.1. – С.18-26.
6. Деянова М. Имперфект и аорист в славянските езици. – София, 1966.
7. Дуриданов И. Пътят на българския език от синтетизъм към аналитизъм// Български език. – 1957. – Кн.1. – С.5-18.
8. Мирчев К. За смесването на окончанията в минало свършено и минало несвършено време на глаголице в българския език// Български език. – 1952. – Кн.1-2. – С.36-45.

9. Мирчев К. За членните форми в Добрейшово евангелие – среднобългарски паметник от XIII век//Христоматия по история на българския език. – София, 1983. – С.140-146.
10. Мирчев К. За членните форми в среднобългарските паметници//Христоматия по история на българския език. – София, 1983. – С. 136-140.
11. Мирчев К. Кога възниква членната форма в българския език//Христоматия по история на българския език. – София, 1983. – С. 130-136.
12. Мирчев К. Към въпроса за остатъчния (съкратен) инфинитив/супин в съвременния български език// Български език. – 1976. – Кн.1-2. – С.72-75.
13. Към примерите за аналитична сравнителна степен в среднобългарските паметници// Български език. – 1977. – Кн.6. – С.493-498.
14. Попов К. Нови данни за произхода на преизказните глаголни форми в българския език// Език и литература. – 1976.– Кн.6. – С.15-30.
15. Русек И. Бележки върху развоја на причастията в българския език// Български език. – 1966. – Кн.5. – С.477-490.
16. Уте Шин. Падежната система в среднобългарския превод на Манасиевата хроника. – София, 1996.
17. Харалампиев И. Към историята на бройната форма в българския език// Език и литература. – 1986.– Кн.1. – С. 100-105.
18. Харалампиев И. По историята на българския глагол (възникване на а-спрежение)// Български език. – 1983. – Кн.1. – С.30-35.

Интернет-ресурси

1. Буквар с различни поучения [Електронний ресурс] Режим доступу: www.download.bg
2. Карта на диалектната делитба на българския език [Електронний ресурс] Режим доступу: http://ibl.bas.bg/bulgarian_dialects/
2. Мирчев К. Старобългарски език [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.pravoslavieto.com/art/literature/cs/Starobalgarski_език_Kiril_Mirchev.pdf

Історія болгарської літератури

Основні риси давньої болгарської літератури. Періодизація літературного процесу.

Виникнення і розвиток слов'янської писемності. Діяльність Кирила і Мефодія. “Панонські легенди”.

“Золотий вік” болгарської літератури доби Першого Болгарського царства. Здобутки Охридської та Преславської літературних шкіл.

Особливості болгарської апокрифічної літератури.

Виникнення та поширення богомільського руху в Болгарії. Діяльність Богомила та його послідовників.

Полемічний трактат “Бесіда проти богомилів” Козми Пресвітера та його вплив на розвиток антибогомільської літератури інших слов'янських країн.

Розвиток болгарської літератури періоду візантійського панування.

Перекладна література та її значення для болгарської писемності.

Роман та повість у староболгарській літературі.

Політичний та релігійний контексти літератури доби Другого Болгарського царства.

Писемні пам'ятки XIII ст. та їх вплив на формування болгарської літератури доби Передвідродження.

Діяльність Євтимія Тирновського та його учнів. Тирновська літературна школа.

Розвиток болгарської літератури на теренах Сербії. Життєвий та творчий шлях Костянтина Костенецького (Філософа).

Історія поневолення болгарського народу у творчості Йоасафа Бдинського.

Українсько-болгарські культурні взаємини кінця XIV- початку XV ст.

Особливості болгарської літератури XV ст. Болгарська анонімна хроніка.

Літературна спадщина Григорія Цамблака.

Життя та творчість Владислава Граматика. “Рильська повість”.

Піп Пейо та Матей Граматик – представники Софійської літературної школи.

Життя та творчість Димитра Кантакузина “Молитва до Богородиці”, “Житіє Івана Рильського”, “Послання до Ісаї”.

Просвітницька діяльність Партенія Павловича.

Дамаскинська діяльність Йосифа Брадатого.

Періодизація болгарської літератури доби національного Відродження, основні представники та їх творчість.

Діяльність Паїсія Хілендарського як народного будителя. Роль “Історії слов'яноболгарської” Паїсія Хілендарського у духовному відродженні болгар.

Життєвий та творчий шлях Софронія Врачанського. “Життя і страждання грішного Софронія” – перший автобіографічний твір у болгарській літературі

Просвітницька діяльність Неофіта Бозвелі.

Петр Берон як перший болгарський енциклопедист.

Васил Априлов як просвітитель та культурний діяч.

Юрій Гуца-Венелін та болгарсько-українські літературні зв'язки. “Древние и нынешние Болгаре в политическом, народописном, историческом и религиозном их отношении к россиянам”.

Внесок братів Миладинових у розвиток болгарської культури доби національного Відродження.

В. Григорович у контексті формування української болгаристики.

Е. Мутева як перша болгарська поетеса, перекладачка та фольклористка доби національного Відродження.

Життєвий та творчий шлях Д. Чинтулова.

Літературна діяльність Г. Раковського. “Лісовий мандрівник” – перша революційна поема в болгарській літературі.

Життєвий та творчий шлях П. Р. Славейкова. Новаторство поетичних збірок “Змішаний букет” та “Новий пісенник”.

Драматургія доби болгарського національного Відродження та її вплив на розвиток сучасної драматургії.

Історичне минуле Болгарії у драмах Д. Войнікова “Райна – княгиня болгарська” та В. Друмева “Іванко, вбивця Асена”.

Життєвий та творчий шлях Л. Каравелова. Зображення життя болгарського народу в повісті “Болгари старого часу”.

Творчість Х. Ботева. Традиція та новаторство.

Літературна і просвітницька діяльність Захарія Стоянова. “Христо Ботев. Спроба біографії”, “Василь Левський (Диякон). Нариси життя”.

Життя та творчість Івана Вазова.

Життєвий шлях Т. Влайкова. Розкриття духовних цінностей в оповіданнях “Життя матері”, “Онука діда Славчо”, “Ратай”, “Вчитель Міленков”.

Життєвий шлях К. Величкова. Височина людських почуттів у поетичному циклі “Царгородські сонети”.

Творча діяльність Антона Страшимирова. Специфіка драматичних творів “Темрява”, “Свекруха”, “Весілля в Болярво”.

Життєвий та творчий шлях Алеко Константинова. Сатирична повість “Бай Ганьо” як реакція на тогочасну болгарську дійсність.

Життєвий шлях та наукова діяльність І. Шишманова. “Тарас Шевченко, його творчість і його вплив на болгарських письменників перед визволенням”.

Влада грошей та землі у повістях Еліна Пеліна “Геракови”, “Земля”.

Взаємодія моралі та соціальних конфліктів у драмах П. Тодорова “Самодіва”, “Страхіл – страшний гайдук”, “Наречена Боряна”.

Біля витоків болгарського символізму. Літературна діяльність П. Славейкова та П. Яворова.

Художні особливості символістської поезії Д. Дебелянова, Н. Лілієва, Д. Бояджієва.

Характеристика болгарської літератури між двома світовими війнами. Болгарський модернізм 1920-х років. Символізм, експресіонізм, футуризм. Європейський та болгарський авангард. Синхронність та розбіжності з європейськими культурними процесами.

Творчість Христо Смирненського на перехресті ідейно-естетичних суперечок. Проблеми поетики, вплив символізму на його творчість.

Ідеологічна еволюція Гео Мілева як мистецтвознавця та теоретика. Універсальність його творчості.

Особливості трактування реальності у творчості А. Каралійчева. Творчий розвиток А. Разцветникова.

Особливості творчості Н. Фурнаджієва. Поетика збірки “Весняний вітер”.

А. Далчев. Філософські питання та специфіка системи образу у поетичній збірці “Прозорец”.

Місце Й. Йовкова у розвитку болгарської повісті.

Розвиток болгарської драми після Другої світової війни.

Розвиток болгарської літературознавчої критики після Другої світової війни.

Творчість Д. Талева. “Преспанська тетралогія” як сага про сім’ю та історію нації.

Життєвий і творчий шлях Д. Димова. Жанровий синтез та проблематика романів. “Поручик Бенц” та “Засуджені душі”.

Історична тема у творчості Є. Станева. “Легенда про Сибіна”, “Тихик та Назарій”, “Антихрист”.

Трансформації в жанровій моделі історичного роману В. Мутафчієвої “Хроніка смутних часів” та “Справа Джема”.

“Квітневе покоління” в історії болгарської літератури.

Болгарська література 70-80-х років ХХ ст. – поетика та проблематика.
Психологічні перспективи відчуження у творчості П. Вежинова. “Вночі на білих конях”, “Бар’єр”, “Терези”.

Фольклорне та фантастичне у творчості Й. Радічкова.

Літературне життя Болгарії 90-х років ХХ ст. Розквіт постмодерної літератури. Постмодерністський роман.

Болгарсько-українські літературні відносини кінця ХХ – початку ХХІ ст.

Тенденції в болгарській літературі ХХІ ст.

Рекомендована література

1. Алипиева А. Българската поезия от 60-те години на ХХ век. На повърхността. Под повърхността. С., 2004.
2. Ангелов Б. С. Старобългарско книжовно наследство. С.: Наука и изкуство, 1983. 238 с.
3. Антологія болгарської поезії : в 2 т. / уряд. приміт. Д. Білоуса. К. : Дніпро. 1974.
4. Антов П. Поезята на 1990-те: Българско и постмодерно. Т. 3. С., 2010.
5. Атанасов В. Генеративните функции на художествения текст и поемата “Септември”. *Критически текстове за Гео Милев, Христо Смирненски, Никола Вапцаров, Димитър Димов и Димитър Талев: В помощ на зрелостниците и кандидатстудентите* / Състав. Д. Михайлов. Велико Търново, 1997.
6. Атанасов В. Йордан Йовков. Диалогът между два Йовкови разказа (“Другоселец” и “По жицата”). *Теми и прочити на българската литература*, С., 1999.
7. Атанасов В. Йордан Йовков: старопланински слухове и легенди – символи и информация. *Теми и прочити на българската литература*, С., 1999.
8. Байцура Т. Юрий Иванович Венелин. Братіслава : Словацьке пед. вид-во. Відділ укр. літ-ри в Пряшеві, 1968. 306 с.
9. Божинов П. Неофит Бозвели. В: *Бележити българи* / Под ред. на П. Павлов. С.: “Световна библиотека”, 2012. Т. 5.
10. Богданов И. Тринадесет века българска литература. С.: Наука и изкуство, 1983. Ч. I. 440 с.
11. Ботев Х. Събрани съчинения в три тома / Под ред. П. Динев. С.: Български писател, 1979.
12. Бушко Г. Иван Шишманов у болгарсько-українських літературних взаєминах кінця ХІХ – першої чверті ХХ століття : монографія. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. 244 с.
13. Бумбалов Л. Лабиринтите на Психея. Г. Райчев и психологическите търсения на българската белетристика между двете световни войни, С.: Наука и изкуство, 1988.
14. Български поетически авангард. Антологія / Българський поетичний авангард. Антологія. София: ИЦ “Боян Пенев, 2018.
15. Българското драматургично наследство. Нови прочити. С.: ИК “П. Венедиков”, НАТФИЗ “Кр. Сарафов”, 2006.
16. Вазов И., К. Величков. Българска христоматия. II. Поезия. Пловдив. 1884 г. URL:
<https://ia800703.us.archive.org/23/items/blgarskakhristo00veligoog/blgarskakhristo00veligoog.pdf>

17. Вазов И., К. Величков. Българска христоматия. I. Проза. Пловдив. 1884 г.: URL:
<https://ia800904.us.archive.org/32/items/blgarskakhristo01veligoog/blgarskakhristo01veligoog.pdf>
18. Василев С. Разсъбличането на метафорите: *Личности, творби и сюжети в българската литература на XX век*. Велико Търново: Слово, 2007.
19. Величие и трагизъм в поемата “Септември” на Гео Милев. Литературни коментари, анализи, разработки: За кандидатстуденти, зрелостници и ученици: [В 2 ч.]: Ч. 2. *Елин Пелин - Димитър Талев* / Л. Николова и др.; Под ред. на Л. Николова. С., 2000. С. 192 – 204.
20. “В началото бе книгата: Книга за старобългарските рукописи”. С.: Народна младеж, 1983. 191 с.
21. Георгиев Е. Българската литература в общославянското и общоевропейското литературно развитие. С.: Наука и изкуство, 1973. 375 с.
22. Георгиев Е. Кирил и Методий – основоположници на славянските литератури. С.: БАН, 1956. 290 с.
23. Георгиев Е. Очерки по история на славянските литератури. Част 1: От възникването на славянската писменост, до победата на реализма в славянските литератури. С.: Наука и изкуство, 1958. 380 с.
24. Господинов Г. Поезия и медия. Кино, радио и реклама у Вапцаров и поетите на 40-те години на 20 век. С., 2005.
25. Грибовська О.І., Малярчук М. Д. Історія болгарської літератури (ІХ-ХХ ст.). Львів: Вища школа, 1973. 84 с.
26. Делото на Кирил и Методий и развитието на българската средновековна литература. – В: *Старобългарско книжовно наследство*. Съст. Л. Грашева. С., 2002. С. 60–69.
27. Димитрова Е. Стилът на Фурнаджиев. *Литературна мисъл*, 1982. Кн. 7.
28. Добрев Д. Символите в творчеството на българските символисти. С.: Сиела. 2000.
29. Добрев Д. Справочник на символите в българския символизъм. Шумен: Глаукс. 1996.
30. Добри Чинтулов Стани, стани, юнак балкански. С.: “Захари Стоянов”, 2002
31. Дойнов П. Българската поезия в края на XX век. С., 2007.
32. Дойнов П. Българският соцреализъм. С., 2011.
33. Елін Пелін Ян Бібіян. Повість-казка. К.: Державне видавництво дитячої літератури УРСР, 1961. 195 с.
34. Ефтимов Й. Божествената математика: Тревожната хетероклитност на българския символизъм. С.: ИК “Просвета”, 2012.
35. Жития Кирилла и Мефодия. М.: Книга; С.: Наука и искусство, 1986. 266 с.
36. Изследвания по кирилometодиевистика / под. ред. на А. Игнатова, К. Станчев. С.: Наука и изкуство, 1985. 272 с.
37. Іларіон Кирило й Методій – апостоли всеслов’янські: 1100-літній всеслов’янський ювілей / Іларіон. Вінніпег: [б. в.], 1963. 15 с.
38. История на българската средновековна литература. С.: Изток-Запад, 2008. 808 с.
39. Игов С. Три класически случая: Романите на Димитър Димов, Димитър Талев и Емилиян Станев. С.: “Захарий Стоянов”, 2015.

40. Илиев С. Пътищата на българските символисти. С.: Наука и изкуство. 1981.
41. Игов С. Българската литература ХХ век – От Алеко Константинов до Атанас Далчев. С., 2000.
42. Игов С. Поет на града (Христо Смирненски). Творби от българската класика. С., 1995.
43. История на българския театър. Т. 4. Българският театър между двете световни войни на ХХ век. С.: Институт за изследване на изкуствата, 2011.
44. Йорданов Н. Българската драма. Поглед от периферията на текста. С., 2002.
45. Йорданов А. Гео Милев. Своечуждият модернизъм. С., 1993.
46. Йорданов А. Своечуждият модернизъм: Литературно-критическото изразяване на Димо Кьорчев, Иван Радославов и Гео Милев. С.: “УИ Св. Климент Охридски”, 1993.
47. Каравелов Л. Българи от старо време. С.: Български писател, 1973.
48. Кирило-методиевски студии. С.: Издателство на БАН, 1987. Т. 4. 520 с.
49. Кирова М. Българска литература от Освобождението до Първата световна война. Част 1. С.: “Колибри”, 2016.
50. Кирова М. Българска литература от Освобождението до Първата световна война. Част 2. С.: “Колибри”, 2018.
51. Кирова М. Българска литература от Освобождението до Първата световна война. Част 3. С.: “Колибри”, 2020.
52. Кирова М. Българската поема от Освобождението до Първата световна война. С.: “УИ Климент Охридски”, 1988.
53. Кирова М. Български писателки от Възраждането до Втората световна война. С.: “Алтера”, 2009.
54. Кирова М. Неслученият канон. Български писателки от Възраждането до Втората световна война. С.: Алтера, 2009.
55. Кирова М. Йордан Йовков. Митове и митология. С.: Полис, 2001.
56. Константинова Е. Въображаемо и реално. Фантастиката в българската художествена проза. С., 1987.
57. Критическото наследство на българския модернизъм / Съст.: Е. Сугарев, Е. Димитрова, Ц. Атанасова. Т. 1–4. С., 2009.
58. Куев К., Динеков П., Петканова П. Христоматия по старобългарска литература. С.: Наука и изкуство, 1978. 532 с.
59. Лавров П. Кирило та Методій в давньо-слов’янському письменстві: розвідка. К.: З друкарні Української Академії Наук, 1928. 421 с.
60. Ликова Р. Авангардизъм в българската литература в контекста на европейския модернизъм. *Литературен живот между двете войни*, С., 1995, № 1.
61. Ликова Р. Литературен живот между двете войни. Т. 1 – 2. С., 1995–1996.
62. Мандрика М. І. З історії болгарсько-українських літературних взаємин. Вплив Шевченка на болгарську поезію. 2-е вид. Вінніпег : Накладом Української Вільної Академії Наук, 1956. 16 с.
63. Младенов И. Теодор Траянов в развитието на българския символизъм. С.: АИ “Проф. Марин Дринов”, 1997.
64. Петко Славейков, Любен Каравелов, Христо Ботев, Захари Стоянов в спомените на съвременниците си. С.: Български писател, 1967.
65. Петканова Д. Апокрифна литература и фолклор. С., 1978. 234 с.

66. Пенев Б. История на новата българска литература. Т. 1-3. С.: Захарий Стоянов, 2021.
67. Пенчев Б. Българският модернизъм. Конструирането на Аза. С.: УИ “Св. Климент Охридски”, 2003.
68. Пенчо Славейков, П. К. Яворов, П. Ю. Тодоров в спомените на съвременниците си. С.: Български писател. 1963.
69. Попиванов И. Любен Каравелов. С.: Народна младеж, 1975.
70. Православното славянство и старобългарската културна традиция. С.: УИ “Св. Климент Охридски”, 1993. 724 с.
71. Приносът на България в общославянския и общоевропейския духовен живот през Средновековието / под ред. на Е. Георгиев. С.: Издателство на Отечественя фронт, 1980. 64 с.
72. Радев И. История на българската литература през Възраждането. Велико Търново: Абагар, 2007.
73. Радославов И. Българска литература. 1880–1930. С.: УИ “Св. Климент Охридски”, 1992.
74. Раковски Г. Съчинения в 4 тома. Ред. кол. В. Трайков, К. Топалов, Св. Гюрова. С.: Български писател, 1983 – 1988.
75. Русакієв С. Тарас Шевченко і болгарська література. К. : Наукова думка, 1968. 336 с.
76. Русева В. Аспекти на модерността в българската литература от 20-те години. Велико Търново: Алфа, 1993.
77. Свенціцький І. Нариси з історії болгарської літератури. Львів, 1957. 152 с.
78. Славов Х. Литература на българското възраждане XVIII – XIX в. С.: “АИ “Проф. Марин Дринов”. Том 2. Ч. 1. 290 с.
79. Стара българска литература: Т. 4. Житиєписни творби / Под ред на К. Иванова. С.: Български писател, 1986. 687 с.
80. Старобългарска литература. Енциклопедичен речник / Съст. Д. Петканова. Велико Търново: Абагар, 2003. 582 с.
81. Старобългарско книжовно наследство. Състав. Л. Грашева. С.: КМНЦ, 2002. 218 с.
82. Станков И. Асен Разцветников – скръбният, нежният. Велико Търново: Алфа, 1993.
83. Станков И. Йовковото творчество. Велико Търново: Слово, 1995.
84. Сугарев Е. Българският експресионизъм. С.: Народна просвета, 1988.
85. Стефанов В. Българска литература XX век. С.: Анубис, 2003.
86. Тодоров П. Събрани съчинения в 4 т. С.: Български писател. 1979–1981.
87. Тодоров Ц. Въведение във фантастичната литература. С., 2009.
88. Трайкова Е. Българските литературни полемики. С.: Карина М, 2001.
89. Трайкова Е., Шишкова М. Речник по нова българска литература (1878–1992). С.: Хемус. 1994.
90. Українська література в загальнослов’янському і світовому контексті: У 5 т. К., 1987. Т.1. 502 с.
91. Хаджикосев С. Българският символизъм. С.: “Български писател”. 1979.
92. Цанева М. Христо Смирненски и развоят на българската поезия. *Автори, творби и проблеми*. С., 1990.

93. Чижевський Д.І. Порівняльна історія слов'янських літератур: У двох книгах / Переклад з німецької. К.: ВЦ "Академія", 2005. 288 с.
94. Шелудько Д. Любен Каравелов и Украйна. *Сборник в чест на проф. И. Д. Шишманов по случай 30-годишната му научна дейност (1889–1919)*. С.: Придворна печатница, 1920. С. 158-170.
95. Шишманов И. Тарас Шевченко – неговото творчество и неговото влияние върху българските писатели преди Освобождението. С.: Библиотека на Славянска беседа, 1914. Кн. XVI. 26 с.
96. Шпильова О. В. До питання про становлення реалізму в болгарській літературі (Марко Вовчок і Любен Каравелов). *Марко Вовчок. Статті і дослідження* : зб. наук. праць / за ред. О. Є. Засенка. К. : Вид-во АН УРСР, 1957. С. 314-359
97. Янев С., Борисова Б., Петков С. Атлас на българската литература 1878–1914. Пловдив: Жанет – 45. 2004.
98. Янев В. Христо Смирненски. Маскарадът и празникът. Пловдив: Унив. изд. Паисий Хилендарски, 2000.

Интернет-ресурси

1. <http://bgmodernism.com/>
2. <http://bglitarchives.org/>
3. <https://bglitcritics.org>
4. <https://slova.bg/audio-records/author/bulgarian-authors>
5. <http://www.dictionarylit-bg.eu>

Вступ до слов'янської філології

Історія розвитку слов'янської філології як наукової дисципліни.

Філологія як комплекс лінгвістичних і культурно-історичних дисциплін.

Слов'янська філологія як галузь філологічних знань. Об'єкт та предмет слов'янської філології.

Зародження та становлення слов'янської філології. Історія західнослов'янської філології. Історія східнослов'янської філології. Історія південнослов'янської філології. Історія слов'янської філології в неслов'янських країнах.

Історія і традиції слов'янської філології у Львові.

Сучасні слов'янські народи.

Географічна, політична та етнічна карти сучасних слов'янських народів.

Мова і література, культурні, наукові та навчальні славістичні центри сучасних слов'янських народів.

Східнослов'янські літературні мови і найважливіші ознаки діалекту, що ліг в їх основу.

Західнослов'янські літературні мови і найважливіші ознаки діалекту, що ліг в їх основу.

Південнослов'янські літературні мови і найважливіші ознаки діалекту, що ліг в їх основу.

Мови світу. Індоевропейська сім'я мов. Група слов'янських мов. Пра-слов'янська мова.

Класифікація слов'янських мов. Генетична спорідненість слов'янських мов.

Слов'янські мови в складі індоєвропейської сім'ї мов.

Праслов'янська мова. Періодизація історії праслов'янської мови. Діалектне членування праслов'янської мови.

Проблеми етногенезу давніх слов'ян. Гіпотези та концепції прабатьківщини слов'ян

Територія давніх слов'ян. Теорії прабатьківщини слов'ян. Дунайсько-карпатська теорія. Вісло-одерська теорія. Вісло-дніпровська теорія.

Розширення території слов'ян на початку та у середині I тисячоліття н.е. Розпад слов'ян на дві гілки – західну і східну. Заселення слов'янами Балканського півострова.

Відомості про слов'ян у античних авторів. Римські автори про слов'ян. Готські джерела про слов'ян. Візантійські автори про слов'ян. Східні автори про слов'ян.

Рекомендована література

1. Баран В. Д. Давні слов'яни. Київ: Видавничий дім “Альтернативи”, 1998. 336 с.

2. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.). Курс лекцій: Навчальний посібник / В. І. Яровий, П.М. Рудяков, В. П. Шумило та ін. Київ: Либідь, 2001. 632 с.

3. Лучик В. В. Вступ до слов'янської філології: Підручник. Київ: ВЦ “Академія”, 2008. 344 с.

4. Чучка П. П. Вступ до слов'янської філології. Частина 1: Навчальний посібник. Київ: НМК ВО, 1988. 80 с.

5. Чучка П. П. Вступ до слов'янської філології. Частина 2: Навчальний посібник. Київ: НМК ВО, 1989. 76 с.

Теорія і практика перекладу

Історія перекладу.

Теорія перекладу як наукова дисципліна.

Еквівалентність, адекватність та цінність перекладу.

Переклад як міжмовна трансформація.

Контекст при перекладі.

Види відповідників при перекладі.

Відтворення фразеологізмів при перекладі.

Безеквівалентна лексика та способи її передачі у перекладах.

“Неправдиві (фальшиві) друзі” перекладача.

Лексичні та граматичні трансформації при перекладі.

Рекомендована література

1. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу. Посібник. Київ, 2003. 280 с.

2. Korunets I. V. A Course in the Theory and Practice of Translation = Корунец І.В. Теорія і практика перекладу. Київ: Вища шк., 1986. 174 с.

3. Korunets I. V. Theory and Practice of Translation = Корунец І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): підручник. Вінниця: Нова Книга, 2000. 446 с.

4. Корунец І. В. Теорія і практика перекладу. Вінниця: Нова Книга, 2003. 160 с.

5. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства. Підручник. Вінниця: Нова Книга, 2008. 512 с.

6. Кияк Т. Р., Огуй О. Д., Науменко А. М. Теорія та практика перекладу. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця: Нова Книга, 2006. 592 с.